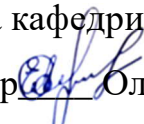

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра «Фінанси, облік і оподаткування»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри,
д.е.н., професор Олена ЯЦУХ
« 29 » серпня 2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Соціальне страхування»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**
за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування
(на основі повної загальної освіти)
Факультет економіки та бізнесу

2022– 2023 навч.рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Соціальне страхування» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування (на основі повної загальної середньої освіти) – Запоріжжя, ТДАТУ, 2022 – 12 с.

Розробник: к.е.н., доцент Голуб Н.О.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Фінанси, облік і оподаткування», протокол від «29» серпня 2022 року №1
В.о завідувача кафедри «Фінанси, облік і оподаткування»
д.е.н, професор Олена ЯЦУХ

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування (на основі повної загальної освіти)

Протокол 1 від «02» вересня 2022 року

Голова, доц. Анна КОСТЯКОВА

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Галузь знань: <u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90 годин	Спеціальність:	Курс/рік підготовки	Семестр
Змістових модулів - 2	<u>072 «Фінанси банківська справа та страхування»</u> (шифр і назва)	3	5-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 4 год. самостійна робота студента – 3,57 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	20 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	20год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	50 год.
		Форма контролю: екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: надання знань, необхідних для опанування механізму організації та фінансового забезпечення соціального страхування.

Завдання курсу: вивчення сутності та ролі соціального страхування; управління діяльністю фондів соціального страхування; умов страхування на випадок втрати працездатності та безробіття, медичного та пенсійного страхування, страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань; набуття вмінь розрахунків матеріального забезпечення та фінансування соціальних послуг.

Предмет: фінансові відносини, що виникають у процесі формування і використання фондів соціального страхування.

Освітня компонента забезпечує набуття здобувачами ВО:

Інтегральної компетентності:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності

Загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро - та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

ФК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ФК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ФК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів

ФК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку

Програмних результатів навчання:

РН02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем

РН 03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

PH04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. банківської системи.

PH05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання

PH07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів.

PH11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів

PH12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

PH21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

PH22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- *soft skills* показувати навички самостійної роботи, чесність та відповідальність за точність та об'єктивність подання інформації у сформованих звітах

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Управління коштами соціального страхування

Тема 1. Сутність, принципи та роль соціального страхування

Соціальне страхування як один із проявів цивілізованого громадянського суспільства. Причини, що обумовлюють необхідність системи соціального страхування. Вплив системи соціального страхування на збереження працездатності економічно активної частини населення. Соціальне страхування як фінансова категорія. Добровільна і загальнообов'язкова форми соціального страхування. Сутність та принципи функціонування добровільного соціального страхування. Сутність та принципи функціонування загальнообов'язкового державного соціального страхування. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування залежно від страхового випадку. Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування: застраховані громадяни, страхувальники та страховики. Об'єкт загальнообов'язкового державного соціального страхування. Особи, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню. Страховий стаж і його роль у соціальному страхуванні. Страховий ризик та страховий випадок у соціальному страхуванні. Види соціальних послуг і матеріального забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.

Тема 2. Становлення та розвиток соціального страхування

Соціальне страхування у стародавньому світі. Соціальне страхування у середньовіччі. Соціальне страхування у XIX ст. Поняття та принципи побудови системи соціального страхування Бісмарка. Поняття та принципи побудови системи соціального страхування Беверіджа. Соціальне страхування на території України, що входила до складу Російської імперії. Соціальне страхування на території України, що входила до складу Австро-Угорської імперії. Соціальне страхування у Радянському Союзі. Розвиток соціального страхування в Україні за період незалежності. Основні цілі функціонування системи соціального страхування України та пенсійної реформи на сучасному етапі. Законодавче забезпечення функціонування системи соціального страхування в Україні.

Тема 3. Державне регулювання соціального страхування

Соціальне страхування як складовий елемент соціальної сфери суспільства. Класифікація методів державного регулювання соціального страхування за формами впливу та засобами впливу. Прямі та непрямі методи державного регулювання соціального страхування. Правові, адміністративні, економічні та пропагандистські методи державного регулювання соціального страхування. Поняття про державні соціальні стандарти та нормативи. Цілі встановлення державних соціальних стандартів і нормативів. Поняття про основні соціальні гарантії. Принципи формування державних соціальних стандартів і нормативів. Класифікація соціальних нормативів за характером задоволення соціальних потреб. Класифікація соціальних нормативів за рівнем задоволення соціальних потреб. Поняття про соціальне партнерство. Історія виникнення та розвитку інституту соціального партнерства. Передумови ефективного функціонування інституту соціального партнерства.

Тема 4. Управління коштами соціального страхування

Основні джерела коштів соціального страхування. Фактори, що впливають на розмір внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування з кожного його виду. Порядок установа розмірів внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Відмінності між поняттями «соціальний податок» і «соціальний страховий внесок». Загальний порядок роботи фондів соціального страхування. Функції фондів соціального страхування в частині управління коштами соціального страхування. Державний нагляд у сфері управління коштами соціального страхування.

Тема 5. Страхування тимчасової втрати працездатності

Джерела формування коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням. Особливості управління коштами страхування тимчасової втрати працездатності.

Можливі причини відмови у наданні допомоги з тимчасової втрати працездатності. Поняття про лікарсько-консультативну комісію та медико-соціальну експертну комісію. Залежність розміру допомоги з тимчасової втрати працездатності від тривалості страхового стажу застрахованої особи. Порядок призначення та виплати допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами. Порядок призначення та виплати допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Поняття про послуги із санаторно-курортного лікування в рамках страхування тимчасової втрати працездатності.

Змістовий модуль 2. Система соціального захисту населення

Тема 6. Медичне страхування

Розвиток медичного страхування в Україні у середині ХІХ ст. Поняття про бюджетно-страхову модель охорони здоров'я та її відмінності від бюджетної системи фінансування охорони здоров'я. Поняття про медичне страхування. Класифікація медичного страхування за формами. Добровільне медичне страхування. Концептуальні положення загальнообов'язкового медичного страхування. Перспективи та передумови введення в Україні системи загальнообов'язкового державного медичного страхування.

Тема 7. Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань

Поняття про страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Суб'єкти та об'єкт страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Особи, які підлягають обов'язковому страхуванню від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Порядок призначення та виплати допомоги в рамках страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Превентивна функція страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Поняття про страхових експертів з охорони праці, їх права та обов'язки. Порядок роботи

Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Особливості управління коштами соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

Тема 8. Страхування на випадок безробіття

Основні тенденції розвитку ринку праці та проблеми безробіття в Україні. Поняття про соціальне страхування на випадок безробіття. Поняття про Державну службу зайнятості України. Місце та роль державної служби зайнятості в рамках страхування на випадок безробіття. Соціальні послуги в рамках страхування на випадок безробіття. Порядок роботи Фонду соціального страхування на випадок безробіття. Особливості управління коштами страхування на випадок безробіття. Порядок призначення та виплати допомоги по безробіттю. Залежність розміру допомоги по

безробіттю від страхового стажу застрахованої особи. Допомога по безробіттю для осіб, які не були застраховані у системі соціального страхування на випадок безробіття. Напрямки вдосконалення роботи Фонду соціального страхування на випадок безробіття.

Тема 9. Державне пенсійне страхування

Поняття про пенсійну систему України. Законодавче забезпечення функціонування пенсійної системи України. Класифікація пенсійного страхування в Україні за формами: обов'язкове і добровільне пенсійне страхування. Поняття про Пенсійний фонд України. Порядок роботи Пенсійного фонду України. Роль та місце Накопичувального фонду в пенсійній системі України. Порядок роботи Накопичувального фонду. Порядок інвестування та розміщення пенсійних активів. Перспективи запровадження загальнообов'язкового державного накопичувального страхування в Україні. Напрямки вдосконалення роботи пенсійної системи України.

Тема 10. Недержавне пенсійне страхування

Поняття про систему недержавного пенсійного забезпечення України. Законодавче забезпечення функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення України. Суб'єкти, що надають послуги з недержавного пенсійного забезпечення. Принципи недержавного пенсійного забезпечення. Поняття про недержавні пенсійні фонди. Порядок функціонування недержавних пенсійних фондів. Види пенсійних виплат, що здійснюються недержавними пенсійними фондами. Порядок визначення пенсійного віку в рамках недержавного пенсійного забезпечення. Переваги участі у недержавному пенсійному забезпеченні для найманих працівників і роботодавців. Основні перешкоди на шляху розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			лекції	лаб.	ПР	СРС	
Змістовий модуль 1. «Управління коштами соціального страхування»							
1	Лекція	Сутність, принципи та роль соціального страхування	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Становлення і розвиток соціального страхування	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Опрацювання теми Становлення та розвиток соціального страхування». Робота на освітньому порталі	-	-	-	4	2
2	Лекція	Становлення та розвиток соціального страхування	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Становлення та розвиток соціального страхування	-	-	2	-	3

	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою з метою підготовки презентації. Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	4	2
3	Лекція	Державне регулювання соціального страхування	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Державне регулювання соціального страхування	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою з метою підготовки презентації. Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	4	2
4	Лекція	Управління коштами соціального страхування	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Управління коштами соціального страхування	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою з метою підготовки презентації. Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	4	2
5	Лекція	Страховання тимчасової втрати працездатності	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Страховання тимчасової втрати працездатності	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою з метою підготовки презентації. Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	4	2
6-7	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК 1	-	-	-	4	-
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1					
Всього за змістовий модуль 1 – 44 год.			10	-	10	24	35
Змістовий модуль 2. «Система соціального захисту населення»							
8	Лекція	Медичне страхування	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Медичне страхування	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою з метою підготовки презентації. Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	4	2
9	Лекція	Страховання від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Страховання від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою з метою підготовки презентації. Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	4	2

10	Лекція	Страховання на випадок безробіття	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Страховання на випадок безробіття	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою з метою підготовки презентації. Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	4	2
11	Лекція	Пенсійне страхування	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Пенсійнезабезпечення	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою з метою підготовки презентації. Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	5	2
12	Лекція	Недержавне пенсійне страхування	2	-	-	-	-
	Практичне заняття	Недержавне пенсійне страхування	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою з метою підготовки презентації. Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	5	2
13-14	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК2	-	-	-	4	-
	ПМК 2	<i>Підсумковий контроль за змістовий модуль 2</i>					
<i>Всього за змістовий модуль 2 – 46 год.</i>			10	-	10	26	35
<i>Екзамен</i>							30
<i>Всього з навчальної дисципліни – 90 год.</i>							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Сутність соціального страхування
2. Функції соціального страхування
3. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування
4. Суб'єкти й об'єкти соціального страхування
5. Принципи соціального страхування
6. Система соціальних гарантій населення: соціальні нормативи і джерела фінансування соціальних гарантій, індексація
7. Система соціальних гарантій населенню
8. Державні соціальні стандарти і нормативи
9. Державний моніторинг у сфері соціального страхування
10. Індексація у системі соціального захисту
11. Причини виокремлення соціального страхування зі сфери страхування від соціальних ризиків на ранніх стадіях історії людства.
12. Становлення соціального страхування у сучасному розумінні.
13. Стан соціального страхування за часів СРСР.
14. Розвиток соціального страхування у сучасних умовах України.
15. Методологія державного регулювання соціального страхування
16. Соціальне партнерство як складова державного регулювання

соціального

страхування

17. Державне регулювання рівня та якості життя населення
18. Сутність страхування тимчасової втрати працездатності
19. Управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами зумовленими похованням
20. Нагляд у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами зумовленими похованням
21. Кошти ЗДСС та порядок їх використання
22. Бюджет фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Звітність фонду.
23. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг за ЗДСС у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами зумовленими похованням

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Сутність та економічна необхідність медичного страхування
2. Форми медичного страхування та їх організаційні основи
3. Оцінка сучасного стану медичного страхування в Україні
4. Сутність ринку праці та види безробіття
5. Сутність ЗДСС на випадок безробіття
6. Управління страхуванням на випадок безробіття
7. Джерела і напрями використання коштів Фонду
8. Сутність та основні поняття ЗДСС від нещасного випадку на виробництві
9. Управління страхуванням від нещасного випадку на виробництві
10. Напрями використання коштів Фонду
11. Фінансування страхування від нещасного випадку на виробництві
12. Сутність державного пенсійного страхування
13. Пенсія за віком у солідарній системі
14. Пенсія по інвалідності
15. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника
16. Організація та порядок здійснення управління в солідарній системі
17. Сутність системи недержавного пенсійного забезпечення
18. Адміністрування недержавних пенсійних фондів
19. Зберігач пенсійного фонду
20. Пенсійні активи
21. Пенсійний контракт та пенсійна схема

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Безугла В.О., Загірняк Д.М., Шаповал Л.П. Соціальне

страхування навчальний посібник /В.О. Безугла, Д.М. Загірняк, Л.П. Шаповал - Київ: «Центр учбової літератури, 2019. - 368с

2. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: закон України від 14.01.1998 № 16/98-ВР Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

3. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон від 08.07.2010 № 2464-VI Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці: Закон від 28.12.2014 № 77-VIII Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

5. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон від 02.03.2000 № 1533-III Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

6. Про пенсійне забезпечення: Закон від 05.11.1991 № 1788-XII Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

7. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон від 09.07.2003 № 1058-IV Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

8. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон від 09.07.2003 № 1057- IV Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

Допоміжна

Закони України, нормативно-правові акти, монографії вітчизняних та зарубіжних авторів, періодичні видання, статистичні збірники, довідкова література.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітній портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=558&notifieditingon=1>